

The X-factor

Christus Triumfatorkerk, 8 september 2019

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: I Samuël 16: 1-13

- **welkomstwoord** door de ouderling van dienst
- **Stil gebed**
- **Aanvangslied:** 'Zoekend naar licht' (Lied 1005: 1, 2 en 5)
- **Aanvangswoord**
- **Groet**

Bemoediging

Psalm van de zondag: Psalm 1

Zingen Psalm 1 (Hemelhoog 1: 1 en 2)

Lezen Psalm 1: 1-3 (BGT)

Gelukkig is iemand die niet luistert naar slechte mensen,
die nee zegt tegen hun verkeerde plannen.
Als slechte mensen spotten met God,
doet hij niet mee.

Maar hij is blij met de wet van de Heer.
Daar is hij dag en nacht mee bezig.
Het gaat altijd goed met hem.

Hij lijkt op een boom aan het water.
De boom geeft vruchten,
ieder jaar opnieuw,
en zijn bladeren blijven altijd groen.

Zingen Psalm 1 (Hemelhoog 1: 3 en 4)

- Kyriëgebed
- Glorialied 'Alle eer en alle glorie' (Lied 305)

- Met de kinderen
Gebed
Gesprek
Lied: 'Blijf niet staren op wat vroeger was' (Lied 809)
- Lezing I Samuël 16: 1-13 (Jacqueline)
- Lied Psalm 139: 1 en 2
- Preek

Het is een soort talentenshow die zich vandaag afspeelt in de bijbel. *The Voice of Holland*. Of *Idols*, of nog beter: *The X-factor*. Zo'n show waarin talenten om de beurt hun kunstje mogen doen voor een vier koppige jury die dan in niet mis te verstane bewoordingen mededeelt dat iemand niet kan zingen, of juist een prachtige stem heeft, maar de 'X-factor' mist, en dan

bedoelen ze dat het talent niet beantwoordt aan onze schoonheidseisen. Te klein, verkeerde kleding, te dik, te grote neus – je kan het zo gek niet bedenken waar mensen op worden afgewezen. Sorry je bent geen idool, je mist de X-factor. Ondertussen worden er over de hoofden van de talenten ook nog grappen gemaakt, om de kijker te amuseren.

Vandaag horen we van een *X-factor* avant le lettre. *The Voice of Israel!*

Samuël krijgt de opdracht van God om af te reizen naar Betlehem, want hij moet opzoek naar een nieuwe Stem van Israël. Saul heeft afgedaan als stem van het volk, na zijn debacle ten opzichten van de Amalekieten. Er moet een nieuwe koning komen. Een die wel doet wat God verwacht van een koning van zijn volk. De vijand bestrijden en voor vrede en gerechtigheid in het Beloofde Land zorgen.

En zo zie ik het me ook voor me, bij dit prachtige verhaal.

Samuël trekt naar Bethlehem, onder valse voorwendselen, want Saul is nog wel steeds de koning en Samuël is bang voor Sauls reactie.

Hij trekt naar Betlehem en gaat op een stoel zitten bij het huis van Isaï. Om de beurt trekken de zonen van Isaï voor hem langs. En Samuël is onder de indruk. Meteen al.

Wat een stoere manne zijn het! Daar *moet* een nieuwe koning van Israël tussen zitten. Neem nou Eliab. Hij heeft alles dat een koning moet hebben. Wat een charisma! Een stevige, grote vent. Een open blik. Hij straalt daadkracht uit.

Samuël had allang zijn stoel gedraaid, of op de gouden kop geduwd, of hoe dat ook gaat in de eindeloze rij talenten shows op onze televisie. Samuël trapt op zijn oude dag met open ogen in de val, waar we allemaal zo makkelijk in stappen.

Samuël gaat af op het uiterlijk. En nog erger: Samuël heeft niet geleerd van de geschiedenis.

Want als Eliab wordt beschreven met een rijzige gestalte en een mooi voorkomen, lijkt hij als twee druppels water op Saul. De charismatische leider die door de mand is gevallen – zoals dat helaas zo vaak gebeurt met charismatische leiders – maar God zoekt niet een nieuwe koning van het type Saul – dat project is mislukt. God zoekt een andere koning.

Wat er vervolgens gebeurt is een soort slapstick. Eén voor een komen de zeven zonen van Isaï zich voorstellen aan Samuël. Alleen de namen Abinadab en Samma vallen nog. Eén voor een worden ze afgewezen. De koning van Israël moet anders zijn, anders dan al die machtige, stoere en rijke koningen uit de omringende landen. En elke keer trappen we weer in de valkuil om voor de grootste en de sterkste te gaan.

Op zijn oude dag leert zelfs Samuël nog, priester, profeet, ziener van Israël.

Hij leert dat hij nog steeds kijkt met een al te menselijke blik.

Hij had de zalf al in zijn handen om Eliab te zalven. Maar dat was niet de bedoeling. God wil niet dat de geschiedenis zich herhaalt – de geschiedenis van Saul. God wil dat Samuël uit de oude patronen wordt getrokken. God wil een nieuwe tijd ontsluiten. Een nieuw begin maken. Het kwartje valt langzaam bij Samuël. Zoals ook bij ons de oude patronen maar moeilijk te doorbreken zijn. Maar het inzicht komt: “Alsof hij God hoort zeggen: “Jij zoekt een man als Saul. Ik niet. Zo iemand moeten we juist niet hebben. Waarom kijk je naar het uiterlijk, waarom kijkt je niet naar het hart van de mens, naar zijn intenties. Naar waar zijn leven op gericht is, de bron waaruit hij put? Dat bepaalt het wezen van een mens, niet zijn voorkomen of zijn rijzige gestalte. Samuël hoort het God denken – in zijn hart.

En uiteindelijk handelt deze ziener ernaar.

Hij leert vandaag kijken met het hart. De profeet, de Ziener van Godswege, leert opnieuw kijken vandaag. Hij leert zien met het hart. Die zin: “de mens kijkt naar het uiterlijk, maar de HEER kijkt naar het hart.” Kan tot een misverstand leiden. Alsof God naar het hart van de toekomstige koning zou kijken. Maar dat lijkt niet bedoelt. Het gaat er niet om of David een zuiver hart heeft. We weten dat er ook onder David nog heel veel misgaat. We weten dat ook David nog veel

foute keuzes zal maken. Het gaat om het hart van God zelf. Wat hier bedoeld wordt is: “de mens kijkt naar het uiterlijk, maar de HEER kijkt **met** het hart.’

De tegenstelling tussen Samuël en God zit het in zien met je ogen, of zien met je hart. Tussen een beslissing nemen op grond van uiterlijk vertoon en wat je imponeert, en een beslissing nemen op grond van een kritische bezinning en onderscheidingsvermogen. Want het hart, het hart is in het Oude Testament niet zo zeer de plek van het gevoel. Zoals wij hartjes tekenen als we verliefd zijn, nee, het hart is de plek waar de uiteindelijk de beslissingen vallen. Als je met het hart kijkt dan zie je iets anders.

Als alle zeven zonen van Isaï voorbij zijn gemarcheerd, en vanachter de jurytafel ook zijn afgeserveerd. Wordt Samuël eindelijk weer de ziener van Israël. Hier klopt iets niet, hoor je hem denken en hij vraagt aan Isaï: “Zijn dit alle jongens?”. Nou, nee, is het antwoord. Er is er nog één – de Benjamin uit de familie – hij weidt de schapen.

Samuël gaat nu met het hart kijken. Ook nu zal net als bij de zalving van Saul tegen alle waarschijnlijkheid en alle verwachting in een koning worden gekozen. En wat blijkt: hij is een herder. Dat is precies wat de koning van Israël moet zijn, geen machtig, geen wrede heerser, nee een herder die zijn land leidt, en zijn volk beschermt. Een afspiegeling van God zelf. Een Messiaanse koning.

David wordt gehaald. Alle grote broers worden gepasseerd.

De achtste zoon van Isaï. Acht is het getal van God. Wij tellen meestal niet verder dan zeven. Zeven is het getal van de volheid. Zeven dagen in een week. Dat is ons schema. Maar Gods sloot met Abraham een verbond op de achtste dag. Vreemd. Die dag kennen wij helemaal niet. Wij beginnen weer bij 1 te tellen. De achtste dag staat niet op onze kalender. Die dag is niet van de tijd, die dag is van de eeuwigheid. De achtste dag is een dag die de gewone loop van de tijd overstijgt. De achtste dag is ook de dag van de opstanding. De dag na de Sabbat. Acht is het getal van het nieuwe begin. Op de achtste dag komt Gods werkelijkheid ons leven binnen. Op de achtste dag wordt het gewone leven een leven met God.

Dit is een achtste dag. Op deze dag leren wij kijken met het hart. Kijken met Gods ogen, kijken door de bril van Gods koninkrijk. Elke dag kan een achtste dag zijn, als we het aandurven om met ons hart te kijken. Voorbij de waan van de dag. Voorbij uiterlijk vertoon. Voorbij de grote woorden.

Op de achtste dag wordt David tot Koning over Israël gezalfd.

“Het was een knappe jongen met rossig haar en sprekende ogen”, toch ook, maar Gods X-factor komt uit de inborst van David. Zijn fundament. En dat is wat hij is: herder. In zijn hart moet hij – juist ook als koning – herder blijven. Namens God mag hij waken over Gods kudde. De wilde dieren verjagen, bescherming geven aan wie onder zijn vleugels komen schuilen. En blijven spelen op zijn harp, of lier. Goddelijke muziek. Ter ere van God en om de achtste dag te binnen te zingen. Iets te laten horen van dat andere koningschap: hemelse muziek van Gods Koninkrijk.

Vandaag is de achtste dag.

De dag waarop wij leren met ons hart te kijken.

De dag waarop de kleinste jongen, uit de kleinste stam van Israël tot koning wordt gezalfd.

De dag waarop wij mogen geloven dat God naar ons om ziet. Hoe klein en minder waardig we ons zelf ook voelen. Dag waarop God ons roept, omdat juist die talenten die we hebben gekregen en zo vaak zo onbelangrijk lijken, er toe doen. In Gods ogen zijn we belangrijk, in Gods ogen zijn we onmisbaar. God kiest ons, jou, u, mij uit om te gaan in zijn Koninkrijk.

Vandaag is het de achtste dag. Dat dag waarop wij leren om ons niet te laten verblinden door uiterlijk vertoon, maar oog krijgen voor wat onbelangrijk lijkt, maar o zo belangrijk is.

Onmisbaar in onze gemeenschap. Onmisbaar voor God.

Kijk maar met je hart en er gaat een wereld voor je open.

Amen

- Orgelspel
- Lied: 'Neem mijn leven, laat het, Heer' (Lied 912: 1, 2, 5 en 6)
- Overlijdensafkonding
- Dankgebed, Voorbeden, Stil gebed, Onze Vader
- Mededelingen
- Collecte
- Slotlied: 'Nu wij uiteengaan' (Lied 423)
- Zegen, gevolgd door gezongen "Amen"